
"עקרונות להשלכות גיוס חרדים מנקודת מבטו של הצבא"

תא"ל (מיל) ד"ר ששון חדד

29/1/25

ערב עיון בנושא:

ממדים למדדים: ההשלכות הכלכליות של גיוס חרדים

מכון אהרן למדיניות כלכלית בבית ספר טיומקין לכלכלה באוניברסיטת רייכמן והאגודה הישראלית לכלכלה

הצורך – מתוך ועדת נגל

שירות החובה

- "נוכח המציאות הביטחונית המשתנה ולקחי מלחמת "חרבות ברזל", הציגו נציגי צה"ל צורך מבצעי חיוני להגדיל את היקף כוח האדם בשירות החובה באופן מיידי".
 - הצרכים, בגנם נדרשת הארכת משך השירות נובעים בין היתר מההיקף הגדול של הנופלים והפצועים שלא ישובו ללחימה. בנוסף הוצג השינוי המהותי הצפוי בהיקף זירות הלחימה, השינוי המהותי בתפיסת ההגנה בגבולות ועומס המשימות. הגדלת היקף צבא החובה נובעת מהצורך בעיבוי וחיזוק מסגרות קיימות, הקמת מסגרות חדשות, שברובה עדיין לא סוכמה סופית, וכמובן הצורך האקוטי להפחית את העומס ממערך המילואים (גדוד סדיר יוכל להחליף מספר גדודי מילואים)."
 - "הועדה סבורה כי ההחלטה על הארכת משך שירות החובה ל- 36 חודשים ומתן סמכות לשר הבטחון לקיצור משך השירות עד 28 חודשים בהתאם לצרכים ועל פי המפורט בהצעת המחליטים לתקופה של 5 שנים היא הפתרון הזמין והסביר ביותר, בעת הזאת".
 - "הועדה סבורה כי שירות חובה שווה לכלל האזרחים, הוא עקרון מכונן בחברה הישראלית, המממש מטרות ביטחוניות חברתיות ואזרחיות כאחד, במיוחד כשמדינת ישראל ניצבת בפני איומים ביטחוניים מתמשכים."
-

הצורך – מתוך ועדת נגל - המשך

“צה”ל הציג צרכים לבניין הכוח במערך המילואים בזיקה לתע”מ ולחימה, לנוכח הצרכים המבצעיים. המענה שהציג צה”ל כולל: מיצוי יעיל של הסד”כ, גיוס פוטנציאל אנשים המצוי בסטטוס פטור משירות ביטחון ועדכון חוק המילואים.”

“המלצות למערך המילואים

הועדה ממליצה להמשיך למצות חיילים מתוך פוטנציאל החיילים בפטור ולבחון את תקנות הפטור משירות במילואים שאינן סיום גיל הפטור.

הועדה מקבלת את הצורך וממליצה על תיקון חוק שירות המילואים (שעיקריו הם העלאת גיל הפטור, הארכת משך השירות במודל שנתי מתעדכן, ובחינת האפשרות להוסיף משימות נוספות לאנשי המילואים שהיום הם מנועים מלבצע), כפי שהועבר בתזכיר התיקון לחוק ע”י משרד הביטחון.....

...יחד עם זאת הועדה ממליצה לעשות ככל הניתן כדי להפחית חלק מהעומס על משרתי המילואים”

מחזורי המגויסים בפועל והערכה של אחוז המתגייסים

שנת גיוס	מספר תלמידי יב בפיקוח	נשר 5 שנים	סה"כ בני 18	מספר המגויסים	אחוז המתגייסים ממחזור בני ה- 18
2024	11,380	2201	13,581	1,200	8.84%
2023	10,855	2100	12,955	1,200	9.26%
2022	10,650	2060	12,710	1,266	9.96%
2021	9,920	1919	11,839	1,185	10.01%
2020	9,068	1754	10,822	1,193	11.02%
2018	8,318	1609	9,927	1,788	18.01%
2016	7,161	1385	8,546	1,906	22.30%

מספר מגויסים בשנים 2023-2024 הינו על פי ההערכה שהוצגה בכנסת ע"י צהל, 2022 מקור: עיבודי המחבר על פי פרסומי כהנר ומלאך 2024 ואלמסי 2024 ונתוני 2022 על פי כלכליסט, 8 ביולי 2024.

גיוס חובה – הבדלים במרכיבי עלות

מרכיב	משרתים	מגויסים חרדים
עלות גיוס		ידרוש הקמת תשתית נפרדת
דמי קיום ("שכר")		
תשלומי משפחה	הממוצע כ- 200 ש"ח לחודש	רובם בתקרה (נ+ילד) – כ 7000 ש"ח לחודש
עלות קיום		עלייה קלה..
הכשרה	?	?
משך השירות הצפוי	28-36 חודש	כ- 24
הכנה לאזרחות	אין ללוחמים, לאוכלוסיות מסוימות עד 3 חודשים	כשנה

עלות תקציבית - מילואים

- שיפוי שכר - ביטוח לאומי מבוסס על השכר האזרחי של משרת המילואים עם תקרה. (לעצמאים תוספת של 25%)
 - בנוסף לכך קיימת עלות קיום ונסיעות.
 - ממוצע העלות הוא כ- 1000 ש"ח ליום.
 - לכן העלות תלויה בשכר הממוצע של המשרת.
 - הערכה על פי שכר ממוצע גברים חרדים כ-9000 ש"ח לחודש. מול כ- 12,500 באוכלוסייה הכללית. הפרש של כ- 200-300 ש"ח ליום.
-

פוטנציאל החסכון התקציבי

עלות חודשית למשרת מילואים

בהנחה שאיש המילואים משרת 30 ימי מילואים

סוגיות

תמהיל המילואים לאחר המלחמה

הארכת שירות החובה לעומת שירות המילואים

?

גמול התמדה

דמי קיום

29,000

4,000

850

1,100

2,000

18,500

15,250

4,000

850

1,100

9,300

12,000

3,374

"צו 8" ממוצע

"צו 8" מינימלי

חודשי קבע

לוחם חוד בסדיר

שכר בטל"א החזר הוצאות מוגדל להורה החזר הוצאות אישיות הוצאות נסיעה תגמול מיוחד

מתוך מצגת יועכל (גיל פנחס) כנס השנתי לכלכלה האגודה הישראלית לכלכלה יולי 2024

גיוס החרדים – הפוטנציאל הכלכלי

- מחזור גיוס בנים (2024) – כ- 13,000.
 - פוטנציאל לוחמים כ- 3500. תוספת משמעותית לשיא לחימה והקטנה משמעותית על המילואים (הקמת גדוד סדיר חוסכת תעסוקה של הרבה גדודי מילואים ויוריד את נטל המילואים בצורה משמעותית).
 - כל גדוד סדיר "לוחם" יכול לחסוך עד כ- 200,000 ימי מילואים בשנה.
 - פוטנציאל להקדמת קיצור שירות החובה
 - פוטנציאל מילואים (2024) – בעלי פטור משירות, גברים גיל 26-40 כ- 120,000 אלף.
 - מתוכם עובדים כ- 65,000 בכוח העבודה. גיוס המתאימים ללחימה יביא לתוספת משמעותית של לוחמים במילואים ולהקטנת הנטל על איש המילואים בשנים הקרובות על פי התכנון. גיוס כולל יכול להביא לחיסכון של כ-10% אחוז מימי המילואים בשנה למשרת המילואים הלוחם בממוצע.
-

סימולציה לקיצור שירות:
בהנחה של גיוס חרדים לשירות חובה לשנתיים המגיע לכ-50% מהפוטנציאל

שנה	2024	2025	2026	2027	2028
מחזורי הגיוס גברים מעובד מהלמ"ס	39,527	40,848	42,649	44,387	45,730
גידול במחזור גיוס גברים מול 2024 מנוכה נשר	0	1,189	2,810	4,374	5,583
גידול במציבה ממוצעת בגין גיוס חרדים מנוכה נשר	2,700	4,848	7,548	9,696	9,696
פוטנציאל חודשי הקיצור (על בסיס גברים בלבד)	0.9	2.0	3.5	4.7	5.2

חלופות נוספות :
"מילציה",
שרות לאומי ביטחוני
מותאם, "כיתות כוננות"
ועוד